

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Zendingsgemeente Quevedo, Ecuador

23/06/2022
jaargang 100

nr **38**

Quevedo is een van snelst groeiende steden van Ecuador. De regio rond de stad is bekend om de productie van bananen, cacao, passievruchten en koffiebonen. De situatie in de stad is vanwege criminaliteit onveilig, zoals vaak het geval is in Ecuador. Zending Gereformeerde Gemeenten (ZGG) is in 2013 begonnen met zendingswerk in Quevedo. In 2019 kreeg de gemeente El Camino (de Weg) haar eerste leden. Inmiddels telt de gemeente

elf belijdende leden. Op 6 februari 2022 is Dani Alava als eerste Ecuadoraanse evangelist aan El Camino verbonden. Het was voor de familie Alava een hele stap om de stad Guayaquil te verlaten en te verhuizen naar Quevedo, 220 kilometer verderop. Twee kinderen moesten vanwege studie achterblijven. Toch weet Dani dat de Heere hem deze weg heeft gewezen. Hij zegt: 'Het was moeilijk, maar het was de beste beslissing'.

Een parel van grote waarde

Parels waren in oude tijden sieraden van de koningen. Ze waren erg kostbaar, want er was bijna niet aan te komen.

Wederom is het Koninkrijk der hemelen gelijk een koopman die schone parelen zoekt; dewelke hebbende één parel van grote waarde gevonden, ging heen en verkocht al wat hij had, en kocht dezelve.

Mattheüs 13:45

De witte parels liggen verscholen in de oesterbanken van de diepzeeën. Een parel ontstaat door inwendige aangroeiing van parelmoer op een oneffenheid of een zandkorrel. De duurste parels zijn groot en rond van vorm. De meeste parelschelpen stellen teleur. Zelden opent men een schelp waarin een volmaakte ronde witte parel verborgen ligt.

De koopman van onze gelijkenis handelt in deze parels en reist er vele markten voor af. De koop en verkoop maakt de spanning van zijn werk uit. Veel parels zijn al door zijn handen gerold. Met zijn kennersblik weet hij de parels op waarde te schatten. Op een keer wordt hem een glanzende parel getoond. De koopman staat als aan de grond genageld. Zo'n volmaakte parel heeft hij nooit eerder gezien!

Zoeken

U voelt wel waar deze gelijkenis naar toe gaat. Zonder twijfel bedoelt de Heere Jezus met de Parel Zichzelf. Calvijn vat deze gelijkenis samen met de bede van de apostel Paulus: 'Opdat ik Christus moge gewinnen' (Filip. 3:8). De koopman is langdurig met andere parels tevreden.

Christus tekent in hem de mens die geboren is op het erf van het verbond en op zoek is naar het Koninkrijk der hemelen. We zijn immers zo ontzaglijk veel kwijtgeraakt. We zijn God kwijt. Nochtans zijn ons de woorden Gods toebetrouwd. We zijn bevoorrecht

boven de blinde heidenen. De heiden kent de weg van behoud niet. Wij wel! Ons is de weg die ten leven leidt ernstig en welmenend verkondigd. 'Dit is de weg, wandelt in denzelven' (Jes. 30:21). De kerkmens is op zijn manier vaak een betrokken zoeker. Hij meent er zelfs rijk van te worden, maar is ondertussen arm en blind gebleven voor de onnaspeurlijke rijkdom van Christus. De natuurlijke mens begrijpt immers niet de dingen die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid (zie 1 Kor. 2:14). Zo waren bijvoorbeeld de vrome Pinksterlingen serieuze zoekers. Zij waren van heinde en ver gekomen voor het feest. Pas door de ontdekkende bediening van de Pinkstergeest beseften zij hun nameloze armoede (Openb. 3:17). Zij riepen uit: 'Wat zullen wij doen, mannen broeders?' (Hand. 2:37). Petrus heeft door diezelfde Geest de Parel van grote waarde mogen uitstallen.

Schoonheid

Waarin gaat de Parel Christus al onze ijverig verzamelde parels ver te boven? Laten we aansluiten bij de beeldtaal van de gelijkenis. Christus alleen heeft Zijn Vader verheerlijkt op de aarde. Hij is blank en wit. 'Mijn Liefste is blank' (Hoogl. 5:10). Onze beste werken zijn altijd met zonde bekleet. 'Maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan' (Luk. 23:41). Nooit is Hij een stap afgeweken van Zijn roeping. 'Daarom heeft Hem ook God uitermate verhoogd en heeft Hem een Naam gegeven, welke boven allen naam is' (Filip. 2:9). Christus alleen heeft Zichzelf vernietigd, de gestalte van een dienstknecht aangenomen hebbende. Hij is nedergedaald in de diepten van de helse benauwdheid toen Hij uitriep: 'Waarom hebt Gij Mij verlaten?' (Matth. 27:46). Hij heeft door Zijn dood het leven en de onverderfelijke aan het licht gebracht. Zo glanst deze heerlijke Parel op de koopmarkt van vrije genade. 'Wetende dat gij niet door vergankelijke dingen, zilver of goud, verlost zijt (...), maar door het dierbaar bloed van Christus' (1 Petr. 1:18, 19).

Vinden

De koopman van de gelijkenis beziet de Parel van alle kanten. Hij beseft dat deze Parel opweegt tegen alle andere parels. In een ogenblik is zijn beslissing genomen. Deze ene Parel moet hij bezitten, koste wat kost. Zo gaat het nu ook toe op de markt van vrije genade. Het zal u zijn opgevallen dat in deze gelijkenis tussen het eerste zien van de Parel en het bezit ervan nog een groot

ds. G. Clements,
Gouda

In dit nummer

2 Een parel van grote waarde

7 Commentaar: Bonifatius, man van het zwaard?

20 Onderhandelingen en afhandelingen

- 3** Het gekrookte riet [25]
- 4** Gewetensvol uit de crisis? [3]
- 5** Op weg naar de Generale Synode van 2022 [3]
- 6** De Geest van Pinksteren in Romeinen 8 [5]
- 8** Mededeling Curatorium Theologische School
- 9** 150 jaar gereformeerde godsdienstoefening op Herkingen
- 10** Lessen over een nieuwe manier van Bijbellezende (1)
- 11** Boekennieuws
- 12** Kerknieuws / Berichten
- 13** Kerkdiensten
- 19** Jeugdrubriek

onderscheid bestaat. Tussen vinden en verkrijgen liggen, om zo te zeggen, de werkzaamheden des geloofs. Deze werkzaamheden gaan van verlies naar winst, van armoede naar rijkdom. In de Bergrede treffen we dezelfde geloofswerkzaamheid aan: 'Zalig zijn die honger en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden' (Matth. 5:6). Zo gaat het ook bij de geestelijke koopman toe. Hij stemt in met Paulus: 'Ik acht ook alle dingen schade te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere; om Wiens wil ik al die dingen schade gerekend heb, en acht die drek te zijn, opdat ik Christus moge gewinnen' (Filipp. 3:8).

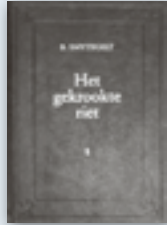
Verkrijgen

Calvijn vraagt zich terecht af of wij dan al onze goederen moeten verkopen om Christus te gewinnen? De reformator van Geneve dacht daarbij ongetwijfeld aan de bedelmonniken van zijn dagen. Deze eis vinden we niet in de Bijbel. Wel sprak de Heere Jezus tot de rijke jongeling: 'Ga heen, verkoop alles, wat gij hebt' (Mark. 10:21). Maar deze opdracht was vooral persoonlijk bedoeld, omdat de jongeling erg gehecht was aan zijn aardse bezit. Calvijn trekt deze opdracht vele malen breder en verwijst naar alles wat Christus en Zijn hemels Koninkrijk in de weg staat. U voelt wel dat het verkrijgen van de Parel geen kleine zaak is. Wij kunnen zo verknocht zijn aan de uiterlijke voorrechten van het genadeverbond en ons rijk rekenen met de parels van onze betrokkenheid. Hellenbroek beschrijft in zijn vragenboekje hoe een zondaar wezenlijk overgaat in het verbond. 'De zondaar doet dit bedaard, vrijwillig, armoedig, gelovig, oprecht, met een gehele toestemming aan de eisen, zowel als aan de beloften des verbonds'. Hier staat een zondaar, arm en rechteloos voor God, die moet bekennen aan al de eisen van het verbond schuldig te staan. Hij weet zich onwaardig en onmachtig om ook maar één belofte zichzelf toe te eigenen. Het is de duur verworven Pinkstergeest Die Christus verheerlijkt, zodat het geloof niet anders kan dan deze Zaligmaker omhelzen. Heeft u de Parel al in bezit?

*Beminlijk Vorst, Uw schoonheid,
hoog te loven,
Gaat al het schoon der mensen
ver te boven;
Genê is op Uw lippen uitgestort,
Dies G' eeuwiglijk van God
gezegend wordt.*

Het gekrookte riet [25]

'Het gekrookte riet zal Hij niet verbreken en het rokende lemmet zal Hij niet uitblussen.'

Mattheüs 12:20a

DERDE PREDIKATIE

- De Heere zegt: 'Hoe gemakkelijk u ook uit te blussen bent, Ik zal voor uw vonkje zorgen, dat het niet uitgaat'. Hoe zorgde de Heere voor de Kananese vrouw? En voor Petrus? En wilt u er nog een of twee hebben? Hoe zorgde de Heere voor die godslasteraar Saulus? Hij zei tegen Ananias: 'Gaat naar Saulus, want zie, hij bidt, hij is Mij een uitverkoren vat' (Hand. 9). Hoe zorgde die allerliefste Heere voor de kamerling? Hij zei tegen Filippus: 'Ga toe en voeg u eens bij die wagen, en spreek die man eens aan' (Hand 8).
- De Heere zal ze in al hun verdorvenheden dragen. Meent u dat de Heere ons niet draagt in onze verdorvenheden? Hij draagt ons als een moeder haar kind draagt, doch met kastijdingen. 'Ik verdroeg u, al bent u een Thomas, een Petrus. Ik verdroeg u, al hebt u Mij verloochend', zegt de Heere, 'Ik zal u daarom niet verloochenen'.
- De Heere zegt van zulke vonkjes: 'Ik zal het opblazen, zodat het eindelijk eens tot een vlam wordt'. En in der waarheid, zo doet de Koning. Hij doet hen allengskens tot een groter licht worden. Hij geeft dat hun werkingen wat groter worden, dat ze wat meer schijnsel geven. Hij geeft dat hun genade in de ogen van de mensen wat beter door hun verdorvenheid heen gaat stralen. Daar staan twee olijftakjes; wat zijn die? Het is de bediening van het Oude en Nieuwe Testament, en die gieten gedurig olie in het hart, zodat er een vlammetje gezien wordt. En zo zullen ze allengskens gebracht worden tot de staat der volmaaktheid. Hier zijn ze dikwijls vol verwarring (Matth. 26:56). Hier lopen al de discipelen van de Heere weg, maar daar laten ze zichzelf slaan en geselen om des Heeren wil. Ziedaar! Ziet u wel dat de Heere het rokende lemmet niet uitblust?

Nu moesten we nog de reden geven waarom de Heere dat niet uitblust. Maar we zien dat we dit niet af kunnen maken, dit zevende en laatste stukje. De reden zullen we dan overlaten tot de volgende keer, waarom de Heere een kind Gods met kleine genade en grote verdorvenheid niet uitblust en niet verbreekt, maar ze moed geeft en naar het hart spreekt.

En u, die grote genade hebt, al hebben die kleinen verdorvenheid, blus ze daarom niet uit. Ze leven wellicht al meer tot de ere Gods dan u. Nu, ik hoop dat de Heere het gesprokene zegenen zal aan ons en ulieden, tot Zijn eer om Zijns Zoons wil.

Amen.

(wordt vervolgd)

Uit:
*'Het gekrookte riet',
B. Smijtegelt
(uitg. Romijn &
Van der Hoff, 1968).*

Hoe belangrijk protocollen en handelwijzen ook zijn, daar zit de crux blijkbaar niet. Het gaat om: hoe sta je in het leven? Wie ben ik voor God?

Geweten en volksgezondheid

De coronacrisis heeft een flinke wissel getrokken op de gezondheidszorg in Nederland. We hebben dat persoonlijk gemerkt. En anders hebben we het wel gemerkt aan overheidsmaatregelen. Want die werden ingezet om de gezondheidszorg niet teveel te belasten.

ds. G.W.S. Mulder,
Ridderkerk

De gezondheidszorg was tijdens de coronacrisis vaak onderwerp van gesprek. Nu is persoonlijke hygiëne van groot belang in het bestrijden van een virus. Het is - met een beroep op de Bijbel - billijk dat mondkapjes, afstandsmaatregelen en ook quarantaine-voorschriften daarin een plaats hebben. De overheid als dienaar Gods, ons ten goede (Rom. 13: 4). Opvallend is dat het gesprek vrijwel uitsluitend op het praktische niveau werd gevoerd. Wat doen we wel? Wat doen we niet?

Waar gaat het om?

Soms ging het meer over de visie en het beleid op de gezondheidszorg. Zo kwam op een gegeven moment duidelijk de eenzaamheid van mensen in zorginstellingen naar voren. Daarvan is later erkend dat de maatregelen aanvankelijk hierop een te grote druk hebben gelegd. Een ander punt dat te maken heeft met het beleid op de gezondheidszorg werd aangeduid met 'code zwart'. Daarmee wordt de situatie aangeduid waarin niet iedereen meer aanspraak kan maken op bijvoorbeeld IC-zorg. Dan zouden artsen

de voorrang van de patiënten moeten bepalen. Een punt dat iedereen erg aansprak. En ons gevoel zei dat we ver van zo'n situatie vandaan wilden blijven. Maar nog kwamen we niet toe aan het open gesprek over deze dingen. Laten we bedenken dat er in een ziekenhuis altijd gewerkt wordt met prioriteiten. Artsen maken voortdurend dergelijke afwegingen. Dat is helemaal niet nieuw. Alleen kwam de situatie nu bedreigender over. Het lastige was vooral dat in dit hele gesprek een stuk realisme ontbrak. 'Code zwart' heeft wel gefunctioneerd als een claim om je toch vooral niet kritisch op te stellen. Maar met de maatschappelijke doordinking van deze thematiek zijn we niet veel verder gekomen. Ter vergelijking: in het najaar van 2021 bracht ik een bezoek aan onze zendingspost in Guayaquil in Ecuador. Mij viel direct op dat men elkaar onbekommerd handen gaf en omhelsde. Lopend in één van de sloppenwijken van deze miljoenenstad vroeg ik er de mensen naar. Hoe ontspannen was hun reactie! Ik vroeg: maar als je dan heel erg ziek wordt, kunnen ze je dan in het ziekenhuis nog wel

helpen? Waarschijnlijk niet, was het antwoord. Dat blijkt voor de meeste mensen daar onbetaalbaar. Daar stond ik dan als 'rijke westerling'. Deze mensen leven dus altijd onder wat wij noemen 'code zwart'. Ik voelde me een verwend menskind. Hoe belangrijk protocollen en handelwijzen ook zijn, daar zit de crux blijkbaar niet. Maar: Hoe sta je in het leven? Wie ben ik voor God? Wij zijn welvaarts kinderen geworden. We zeggen wel dat het leven niet maakbaar is, maar intussen beïnvloedt dat streven ons meer en dieper dan we beseffen.

Zuiver zicht op het geweten

De kern van het gewetensvraagstuk komt al wat dichterbij. Hopelijk heeft het debat over de vaccinatie ons daarin nog geholpen? Dat is immers altijd een zaak van het geweten genoemd. Laten we eens proberen deze gevoelige zaak wat op een afstand te bekijken.

Ik heb de indruk dat we de lijnen niet anders hebben getrokken dan in het verleden gebeurde. Daar zit de verandering niet. Viel het ons misschien moeilijker om ons in het standpunt van de andersdenkende te verplaatsen? Terwijl degenen die niet gevaccineerd zijn, zullen erkennen dat vaccinatieprogramma's middellijkerwijs hebben geholpen om de sterftegraad bij besmettelijke ziekten in allerlei werelddelen te doen dalen. En degenen die wel gevaccineerd zijn, zullen voorbeelden erkennen van mensen die met enkel een beroep op Gods voorzienigheid een eerlijk en krachtig getuigenis geven van Gods genadige zorg over hen. Maar soms vreesde ik dat we niet goed konden loskomen van het simpele 'wel of niet een prik halen'. Dat is een teken dat het zicht op ons innerlijk, het geweten, op z'n minst is vertroebeld.

Toestemming voor medische ingrepen behoort tot het beslissingsrecht van de patiënt. Elke ingreep in mijn lichaam herinnert mij aan mijn plaats ten opzichte van God, de Schepper en Onderhouder van mijn leven. Dan is het juist een gewetenszaak om te mogen beleven dat de HEERE zorgt. Hij laat ziekten immers toe en heeft de geoorloofde middelen mede besloten. Maar dan zal ook geen ziekte of maatregel scheiden van deze Zijn vaderlijke zorg. Zo geeft een vrij geweten kracht om praktisch onze plaats in te nemen. Hebben we deze genade mogen beleven in de gezondheidszorg van de afgelopen jaren?

(wordt vervolgd)

‘Laat niemand merken dat we werken’

W.B. Kranendonk,
Amersfoort

Het laatste jaar voordat er een Generale Synode wordt gehouden, is het Bureau Kerkelijke Dienstverlening (BKD) druk met de voorbereidingen. ‘Maar we doen het pas goed, als niemand iets merkt van onze drukte’, zegt directeur G.J. ten Bolscher.

Dhr. G.J. ten Bolscher

Noem de werkers van het BKD ‘houthouwers en waterputters’. Uit de Bijbeltijd is al bekend dat die onmisbaar zijn. Ten Bolscher omschrijft het werk voor de synode van hem en zijn medewerkers als het ontzorgen van de roepende kerk en de afgevaardigden. ‘We nemen hen zoveel mogelijk regelwerk uit handen, zodat zij zich kunnen focussen op de inhoudelijke, kerkelijke zaken. We hopen zo bij te dragen aan een soepele manier van vergaderen’. Terwijl elke Generale Synode een andere roepende kerk heeft, is het BKD de constante factor in het voorbereidingsproces. De opgebouwde ervaring is voor de roepende kerk een grote steun in de rug. Het bureau heeft een draaiboek van twintig pagina’s waarin het voorbereidingsproces van stap tot stap is beschreven.

Ongeveer een jaar voordat de synode vergadert, begint het overleg tussen de roepende kerk en BKD. ‘We willen de roepende kerk niet voor de voeten lopen’, zegt Ten Bolscher, ‘maar we proberen te voorkomen dat ze struikelen. Samen spreken we af wie wat doet. En let wel, als wij op kantoor taken uitvoeren, doen we dat onder verantwoordelijkheid van de roepende kerk. Daarom is regelmatige afstemming onmisbaar’.

Rapporten en instructies

Naarmate de maanden verstrijken neemt het werk toe. Echt druk wordt het als in april alle rapporten van deputaatschappen en commissies en de eventuele instructies van Particuliere Synodes binnenkomen. Deze moeten worden geredigeerd en in de goede opmaak worden gezet. Dat is het werk van respectievelijk Jorike Wiegman en Arina Otte.

Van elke BKD-medewerker wordt strikte vertrouwelijkheid geëist. Ten Bolscher: ‘Wie op dit kantoor komt werken, moet een verklaring tekenen absoluut te zwijgen over hetgeen hij of zij ziet en hoort. Ik durf te zeggen dat dit een van de strengste geheimhoudingsverklaringen in ons land is’.

Eind mei moet het rapportenboek naar de drukker. Het is altijd een race tegen de klok om de ongeveer 440 pagina’s persklaar te hebben. Maar de deadline is hard, want eind juni moeten de stukken naar de afgevaardigden gestuurd kunnen worden.

‘De zomervakantie is even een periode om op adem te komen, want als de Generale Synode gaat vergaderen, komt er opnieuw veel op ons af’, zegt Ten Bolscher. Tijdens de zittingen is hij zelf in Gouda aanwezig om allerlei kleiner en groter regelwerk te doen. ‘Soms gaat het om simpele dingen als het verzorgen van stembriefjes. Op een ander moment wil het moderamen of een afgevaardigde weten wat er tijdens vorige synodes over een bepaald onderwerp is gezegd. Dan moeten we dat snel uit de archieven opdiepen. Van ons wordt ook verwacht om de namen van ad-hoc-commissies bij te houden. Die moeten op kantoor snel worden ingevoerd, want binnen een of twee dagen moeten zij geïnformeerd zijn. Daar kun je niet mee wachten. Tussen de eerste en tweede zittingsronde zit nog geen maand. Vaak moet er in die paar weken veel werk worden verzet. De commissies moeten na afloop van de eerste zittingsronde meestal snel aan het werk. Elke dag telt’.

Een bijzonder punt van aandacht voor de komende GS is corona. Wát als er komend

najaar toch weer een nieuwe golf over ons land komt? Ten Bolscher noemt het opmerkelijk dat de vorige synode niet alle geplande vergaderdagen nodig had. Was dat wel het geval geweest dan had de synode toen niet voortgezet kunnen worden omdat er inmiddels een lockdown gold.

Gewenste openbaarheid

De roepende kerk en BKD houden met allerlei scenario’s rekening. Zo is de kerk van Tricht-Geldermalsen voor de bidstond beschikbaar, als vanwege mogelijke nieuwe regels voor onderlinge afstand de kerk van Barendrecht te klein zou zijn. ‘Er is gesproken over de vraag of een GS via Zoom een optie zou zijn, maar dat willen we als kerk niet. Daarmee is enerzijds de gewenste openbaarheid en anderzijds de soms noodzakelijke vertrouwelijkheid niet gegarandeerd. Bovendien willen de synodeleden elkaar in de ogen kunnen kijken. Dat is ook de reden dat de afgevaardigden in een carré-opstelling zitten en niet in een klasopstelling. Elkaar zien draagt bij aan de broederlijke omgang’.

En als de laatste zitting voorbij is, komt er dan rust? ‘Ten dele. Vergeet niet dat eens in de drie jaar de kerkelijke infrastructuur tegen het licht wordt gehouden. De personele veranderingen in commissies en deputaatschappen, de aanpassingen van de mandaten en allerlei andere besluiten moeten verwerkt worden. Dat gaat veel verder dan het veranderen van een paar namen. Daar moeten we zorgvuldig in zijn’.

In negen artikelen belichten we uiteenlopende facetten van de Generale Synode. Deel 4 volgt over enkele weken.

De zekerheid van het kindschap

ds. C. Sonneveld,
Alblasserdam

Is het nodig om zalig te worden? Absoluut! Het is het ene nodige (Luk. 10:42). Is het nodig daar zekerheid over te hebben? Dat is een andere vraag.

Niet al Gods kinderen komen tot die zekerheid. Ze zullen er wél naar staan. Ze kunnen het niet doen met een 'mischientje'. Zoals een jonge vrouw wil weten of ze echt bemind wordt door haar aanstaande bruidegom, zo is het ook met hen. Ze zien uit naar de Heere met de bede: 'Vertrouwt mijn ziel in haar gewezen, en zeg haar: 'k ben uw Heil alleen!' Maar hoe komt het dan tot zekerheid? Daarover gaat het in dit artikel.

Het grote van vers 14 en 15

De Dordtse Leerregels wijzen op drie zaken: de beloften van God, het getuigenis van Gods Geest en de praktijk der godzaligheid (hoofdstuk 5, par. 10). In Romeinen 8 doet Paulus hetzelfde. Nadat hij in Romeinen 5 eerst van de beloften van het genadeverbond heeft gesproken, wijst hij in hoofdstuk 8 op de kenmerken van het genadeleven (vers 14), op de heilsordelijke weg die de Heere met de Zijnen houdt (vers 15) en ten slotte op het krachtige getuigenis van de Heilige Geest (vers 16). Nu moet er over het laatste geen misverstand bestaan. Ook bij het kunnen zien van de kentekenen is die Geest onmisbaar. Een ware christen ziet bijvoorbeeld tot wie de zaligsprekingen zijn gericht (Matth. 5:1-12). Hij legt zijn hart ernaast en mag niet ontkennen wat de Heere heeft gewerkt. En toch durft hij niet te eigenen. De Heilige Geest moet het overdrukken in

zijn binnenste. Dat geeft de doorslag. Hetzelfde geldt van de weg die de Heere met Zijn kinderen houdt. Er is licht nodig; licht over licht (1 Kor. 2:12). Het is de Geest Zelf Die de dienstbaarheid doet wijken en doet roepen: 'Abba, Vader!'

Het meerdere van vers 16

In vers 16 gaat de apostel nog een stapje verder. Dit vers lijkt sterk op vers 15, en toch ligt er meer in. In vers 15 zegt Gods kind: 'U bent mijn Vader!' (een liefdesuiting jegens de Heere). In vers 16 zegt God: 'En u bent Mijn kind!' (een liefdesverklaring van Hem). Het is de derde Persoon Die deze verklaring overbrengt namens de Vader. De kanttekenaar zegt zo treffend: 'De Heilige Geest beweegt ons niet alleen om God als onze Vader aan te roepen, maar getuigt ook inwendig

tot onze geest dat wij kinderen Gods zijn'. Dat is dus de meerwaarde van vers 16.

Twee getuigen

Volgens dit vers zijn er twee getuigen. Enerzijds is er de geest van de mens (een waar gelovige!), die mag zien een kind van God te zijn. Dat zou genoeg moeten wezen, maar helaas: er zijn zoveel aanvechtingen. De zaak is zo groot en hij is zo onwaardig. Het geloof is zo zwak en het ongeloof zo sterk. Wat doet nu die geest met een kleine letter? Ze wankelt en bezwijkt. Maar zie, nu komt een andere Geest te hulp. Het is de Geest van God Die Christus openbaart als nooit tevoren, Die doet zien op het bloed, Die de liefde uitstort in het hart en Gods belofte met kracht komt toe te passen. Het is de Geest van Pinksteren Die 'getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn'. Wat een weldaad! Het is feest in de ziel!

Wanneer?

Wanneer wordt deze bijzondere weldaad (deze nadere verzekering) ontvangen? Onze Nederlandse oudvaders en de Engelse puriteinen geven hierin helder onderwijs. Het gebeurt doorgaans na een tijd van bange dienstbaarheid (Rom. 8:15).

Het is de Geest van Pinksteren Die 'getuigt met onze geest, dat wij kinderen Gods zijn'. Wat een weldaad! Het is feest in de ziel!

Wanneer een schuldverslagen ziel door het geloof met Christus is verenigd, wil de Heilige Geest Zijn zegel daarop zetten (Ef. 1:13). Wanneer Gods kind zichzelf heeft mogen verloochenen omwille van Zijn Naam, doet de Heere soms veel van Zijn lieve nabijheid ervaren (Gen. 15:1). Na een diepe beproevingsweg of juist kort daarvoor wil Hij krachtig ondersteunen (2 Kor. 1:4-5 en Ps. 3:6). Wanneer er nauwe gemeenschap met Christus wordt beoefend, wil de Geest het verzegelen (Hoogl. 1:4 en 2:4). Ja, ook bij het sterven komt de hemel weleens heel laag te hangen (Hand. 7:55). Welzalig is de mens wie het mag gebeuren!

(wordt vervolgd)

Bonifatius, man van het zwaard?

ds. W. Silfhout,
Veenendaal

In elk rijtje van belangrijke gebeurtenissen in de vaderlandse geschiedenis staat het jaartal 754 met daarachter: Bonifatius bij Dokkum vermoord. Is dat wel waar? Is Bonifatius vermoord of is hij tijdens een schermutseling omgekomen?

Ds. L. Wagenaar, predikant van de protestantse pioniersplek te Jorwerd, kraakte onlangs op het Bonifatius Festival in Vries (Drenthe) enkele harde noten over Bonifatius. Hij ziet Bonifatius meer als de man met het zwaard dan als de missionaris. Hoewel hij erkent dat Bonifatius veel betekend heeft voor de kerstening van delen van Europa en voor de organisatie van de kerk. Hij prijst hem zelfs om zijn passie voor het Evangelie.

Zwaard

Ds. Wagenaar baseert zijn opvatting onder andere op het feit dat Bonifatius steevast staat afgebeeld met staf, zwaard en de Bijbel. 'Dat zwaard paste bij hem', zegt ds. Wagenaar, 'want daarmee hakte hij eiken om'. Hij doelt daarmee kennelijk op de eik in het woud in Hessen die door de heidense Germanen aan de god Donar was gewijd. Bonifatius velde deze eik, terwijl de toeschouwers met spanning wachtten op het ogenblik waarop hij door de goden gestraft zou worden. Ook omdat Bonifatius scherp van tong was, ziet ds. Wagenaar in hem een man van het zwaard. Op de vraag hoe het dan zit met de Bijbel die Bonifatius boven zijn hoofd hield, zegt ds. Wagenaar: 'Je kunt dat beeld met de Bijbel en het zwaard ook zien als een symbool van militaire onderwerping of van verminking van de Bijbelse boodschap door het zwaard'.

Beeld

Tijdens het symposium werd gelukkig door dr. J. Gelderloos een positiever beeld

Bonifatius

van Bonifatius neergezet. Ze noemde hem 'een gedreven figuur die er niet voor terugdeinsde de vinger op de zere plek te leggen. Hij had maar één missie: dat de mensen het Evangelie zouden kennen en verbonden zouden worden met de kerk'. Dit beeld van Bonifatius komt meer overeen met het beeld dat in de geschiedenisboeken van hem wordt gegeven. Wie was Bonifatius? Geboren als Winfried in 673 in Engeland, vertrok hij in 716 naar Friesland. De tegenstand van de heidense Friezen noodzaakte hem echter om terug te keren naar Engeland. Na een aantal omzwervingen keerde hij op zijn oude dag terug tot zijn eerste liefde: hij wilde

Friezen bekeren. Paus Gregorius de Grote gaf hem daarom in 719 de naam Bonifatius: hij die het goede doet.

Dokkum

Was hij een man van het zwaard? Heeft Bonifatius door het zwaard te hanteren bereikt dat hij door velen wordt gezien als een staatsman en organisator, die zich in dienst had gesteld van de roomse orde? Vele nieuwe bisdommen heeft hij opgezet. Regelmatig verkeerde hij in Rome om met de paus te overleggen. Toen hij op 5 juni 754 in de nabijheid van Dokkum het vormsel zou bedienen aan een aantal gedoopte Friezen, werd hij met zijn metgezellen door een aantal heidense Friezen overvallen. Ook vijftig van zijn helpers werden gedood. Dat zal zeker niet zonder slag of stoot zijn gebeurd. Zullen zijn helpers Bonifatius hebben verdedigd? Volgens de overlevering waren zijn laatste woorden: 'Vecht niet! Gods Woord verbiedt kwaad met kwaad te vergelden; de dag is gekomen, naar welke ik lang uitgezien heb. Hoop op God, Hij zal uw zielen redden!' Uit dit getuigenis blijkt temeer dat we zijn dood eerder hebben te duiden als een moord dan als het omkomen in een schermutseling. We hoeven onze geschiedenisboeken op dit punt dus echt niet te herschrijven.

Heilige Schrift

Het is ook niet van het allergrootste belang hoe een mens sterft. Belangrijker is wat Bonifatius in een van zijn brieven schrijft over de Heilige Schrift: 'Zet alles, wat u in de weg zou kunnen staan, van nu af ter zijde en oefen u vlijtig in de Heilige Schrift, en zoek dáár de Goddelijke wijsheid, die blinkender is dan goud, schoner dan zilver. Jonge mannen kunnen niets beters zoeken, grijsaards niets kostbaarders bezitten dan de kennis der Heilige Schrift, die het schip van onze ziel bestuurt en het, zonder door gevaarlijke stormen schipbreuk te lijden, naar de zalige oever van het paradijs en de eeuwige hemelvreugde der engelen voert'. Is er dan geen kritiek op Bonifatius te leveren? Zeker wel. Zijn organisatorisch talent heeft er in belangrijke mate toe bijgedragen dat de middeleeuwse kerk geheel werd onderworpen aan de stoel van Rome. Hij had daarbij weliswaar de eenheid van de kerk op het oog, maar plaatste de kerk van de middeleeuwen onder het gezag van de paus. Een kerkvorm, waarmee Luther en andere reformatoren werden geconfronteerd en waar zij zich tegen hebben verzet.

Mededeling Curatorium Theologische School

Het curatorium van de Theologische School heeft op 13 en 15 juni vergaderd en met vrijmoedigheid besloten om met ingang van maandag 20 juni 2022 voor de gemeenten beroepbaar te stellen:

Kandidaat M. Boersma
Binnendamseweg 7
3381 GA Giessenburg

Kandidaat M.G. van Middendorp
Dorskamp 26
3773 BR Barneveld

De HEERE verlene deze broeders de leiding van de Heilige Geest in het beslissen in de beroepen die zullen worden uitgebracht. Hij Zelf mocht hen in Zijn gunst een gemeente aanwijzen. Dat zij het mogen ervaren in de weg tot hun arbeidsveld om het ambtelijke werk te gaan verrichten: 'Hij Die u roept, is getrouw, Die het ook doen zal' (1 Thess.5:24).

De studenten A.E. Brijder, J.M. Evers en J.J. Hoogerbrug zijn overgegaan naar het vierde leerjaar. Tot het derde leerjaar zijn bevorderd de studenten J. Janse, J.C. Kriekaart en R.T. Michielse. Zij mogen nu naast hun studie in de gemeenten proponeren op de zondagen en één keer per maand in een weekdienst. De Heere gedenke hen in deze arbeid en dat zij Zijn hulp en bijstand mogen ervaren. Dat ze het ook in deze weg mogen ervaren, bij alle opzien dat er is: 'Uw liefdedienst heeft mij nog nooit verdrotten'. De studenten W. de Jong en J. Kroon zijn bevorderd naar het tweede leerjaar.

Op DV dinsdag 29 augustus zal het nieuwe cursusjaar beginnen. Dan hopen ook de broeders K.L. Blok en D. de Jong een begin met hun studie te maken.

De Heere gedenke ook onze rector met de docenten in hun verantwoordelijk werk en geve nieuwe krachten om na de zomer het onderwijs weer ter hand te nemen.

We mogen opmerken dat de Heere ons nog zoveel geeft boven hetgeen wij ons waardig gemaakt hebben. Dan is er ook veel wat ons met zorg bezet, maar de Koning van de Kerk regeert en het welbehagen des Heeren zal door de hand van Christus gelukkig voortgaan.

*Want goedertieren is de HEER;
Zijn goedheid eindigt nimmermeer;
Zijn trouw en waarheid houdt haar kracht
Tot in het laatste nageslacht
(Psalm 100:4).*

Namens het curatorium,
ds. A. Schreuder, voorzitter
ds. G.J.N. Moens, secretaris

Kandidaat M. Boersma en
Kandidaat M.G. van Middendorp

150 jaar gereformeerde godsdienstoefening op Herkingen

Kerkenraad
Herkingen

In juni 1872 werd op Herkingen begonnen met 'leesgodsdienst'. In die tijd werden op verschillende plaatsen in het land gezelschappen en huisgodsdiensten gehouden. De Afscheiding was toen al bijna veertig jaar geleden begonnen.

van dit gebouw verliep nogal moeizaam. Men ondervond grote tegenwerking van de burgerlijke overheid, zodanig dat ds. Kersten er zelfs vragen over stelde in de Tweede Kamer.

Op en rond Herkingen werd dus gezelschap gehouden, onder meer bij Anthony de Vlieger op zijn boerderij 'Oud Hof' aan de Westdijk. De eerste georganiseerde leesdienst werd waarschijnlijk gehouden op zondag 9 of 16 juni 1872 in 'de keet', een stenen schuurtje, op de boerderij van Willem Kardux aan de Peuterdijk. Zo'n veertig mensen moeten daar een zitplaats gehad hebben. De leiding van de leesdienst berustte bij Leendert van der Sluijs, een belezen man en een geoefend christen. Boerderij 'Oud Hof' werd later bewoond door de families Kastelein en Van der Velde. 'Oud Hof' lag ogenschijnlijk een heel eind buiten het dorp. Maar in die tijd stonden er veel woningen langs de polderdijken buiten het dorp. De burgerlijke gemeente Herkingen telde destijds zo'n kleine 600 inwoners. De afstanden waren klein, maar de behoefte aan het zuivere Woord des Heeren was groot.

Bakker en Vermeer

Vanaf 1874 preekte ook ds. D. Bakker van 's-Gravenpolder in de keet. Het is niet bekend of hij daar ook de sacramenten heeft bediend. Het groepje op Herkingen was betrokken bij de halfjaarlijkse vergaderingen van de Oud Nederduits Gereformeerde Gemeenten. Op de hoek van de latere Nieuwstraat en de Peuterdijk werd op zondag 24 juli 1881 een nieuw kerkgebouw in gebruik genomen. Van der Sluijs las toen een preek over Mattheüs 24:37-41, waarschijnlijk van oefenaar Justus Vermeer. Later werd de kerk vergroot tot 215 zitplaatsen. Uit Melissant, Battenoord en zelfs Ooltgensplaat kwamen er families naar de diensten op Herkingen. Na een verzoek in 1920 om het kerkgebouw te gebruiken voor een tijdrede van de SGP ontstonden er moeilijkheden met ds. Van der Garde, met als gevolg dat de gemeente werd afgesneden van de Oud Nederduits

Gereformeerde Gemeenten.

Op 25 oktober 1922 – dit jaar dus honderd jaar geleden – sloot de gemeente zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten. Op 11 juli 1929 werd het huidige kerkgebouw aan Onderlangs in gebruik genomen door ds. A. de Blois. De totstandkoming

Ledentallen

Daarna brak er gelukkig een tijd aan van meer rust en structuur. De gemeente groeide zelfs tot ruim 450 leden in 1950. Echter door de ontkerkelijkheid, die in de jaren zeventig inzette, in combinatie met een tekort aan beschikbare woningen voor jonge mensen en de trek naar kernen met meer voorzieningen, ontstond er een gestage afname van het ledenaantal, tot 122 op 1 januari van dit jaar. Velen op ons dorp dragen nog het teken van de Heilige Doop, maar zijn helaas als afgedwaalde schapen van de gemeente. Veel jonge gezinnen hebben andere woonplaatsen gekozen. Maar de Heere heeft ondanks alles van ons uit verschillende families op Herkingen predikanten geroepen. Hij heeft er tot op de dag van vandaag voor willen zorgen dat er een gemeentelven mag zijn en de ambten nog vervuld kunnen worden.

Als we terugkijken op de achterliggende geschiedenis van 150 jaar heeft Gods Geest grote dingen gedaan. Maar er is helaas ook veel mensenwerk geweest. Dat niet was tot eer van de Koning. Daarom is het een wonder dat er op Herkingen nog een gemeente is en dat Gods Woord gepredikt en gelezen mag worden. Wij belijden met Psalm 103 vers 4: 'Barmhartig is de HEER' en zeer genadig, schoon zwaar getergd, lankmoedig en weldadig; de HEER' is groot van goedertierenheid'. In de grootheid van Zijn goedertierenheid ligt de hoop voor de gemeente van Herkingen.

Van links naar rechts: diaken E. Smit, ouderling J.J. Riemens, ouderling J.E. van der Velde, ouderling D. de Jong

Er verandert veel

Het is soms haast niet bij te houden. De moderne maatschappij ontwikkelt zich heel snel. Maar ook kerken lijken op drift te raken. Onderwerpen als vrouwelijke ambtsdragers en homoseksualiteit staan regelmatig op de agenda van synodes. Het lijkt wel of de ene kerk na de andere 'om' gaat. Wat is de achtergrond van dit alles? En, raakt het ons? Steeds blijkt dat de manier waarop de Bijbel wordt gelezen sterk uiteenloopt. Daarover gaat het in deze serie artikelen.

ds. J.M.D. de Heer,
Middelburg

Het waren spannende synodedagen voor de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK). Het onderwerp vrouw en ambt bracht veel tongen en pennen in beweging. Er lag een uitvoerige studie, er werd veel vergaderd. De meerderheid van de synodale commissie zag in de Bijbel geen ruimte voor vrouwelijke ambtsdragers, de minderheid wel. Tijdens de synodevergadering tekende eenzelfde tweedeling zich af. Ongeveer een derde van de afgevaardigden was voorstander van vrouwen in de kerkenraadsbanken, twee derde niet. Enkele dagen na het synodebesluit gaf de christelijke gereformeerde kerk van Zwolle, met 4700 leden de grootste van het kerkverband, een kanselboodschap af. Daarin sprak de kerkenraad uit 'diep teleurgesteld' te zijn in het synodebesluit. De kerkenraad ging zich 'biddend bezinnen wat ons te doen staat'. Deze bezinning bracht spoedig duidelijkheid. Op 15 mei werden in Zwolle vrouwelijke ouderlingen bevestigd. Het deed de spanning binnen het kerkverband nog verder toenemen.

Bolwerk

Inmiddels zijn we er haast aan gewend geraakt dat een andere kerk, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv), alle ambten hebben opengesteld voor vrouwen. Toch was het opzienbarend dat de Generale Synode in 2017 dit besluit nam. De vrijgemaakte kerken waren lange tijd een bolwerk van rechtzinnigheid. Rond

Hoe lezen we de Bijbel en welk gezag heeft het spreken van de Heere over ons?

de leer van het verbond gingen de wegen met onze gemeenten ver uiteen. Maar we maken nog altijd dankbaar gebruik van de boeken van hoogleraren als J. Douma en J. van Bruggen. Wie had kunnen denken dat de discussie rond vrouw en ambt zich zo zou ontwikkelen? De Nederlands Gereformeerde Kerken hadden al langer de ambten opengesteld voor vrouwen. En binnen de kerken die in 2004 de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) vormden, zijn vrouwelijke ambtsdragers al lang een vertrouwd verschijnsel.

Een ander groot thema dat kerken in beroering brengt, is homoseksualiteit. De synode van de PKN heeft relaties van mensen van hetzelfde geslacht volledig geaccepteerd. Eigenlijk is er nog maar één drempel waar de synode, omwille van het behoudende deel van de kerk, nog niet overheen is gegaan. Dat is de volledige

gelijkschakeling van het Bijbelse huwelijk van man en vrouw met het homohuwelijk. Het vooruitstrevende deel van de kerk wenst al langere tijd zo'n gelijkstelling. De synode van de CGK noemde in 2013 het aangaan van een homoseksuele relatie een zonde. Wie zo'n relatie aangaat, krijgt te maken met de kerkelijke vermaning. Zes jaar later bevestigde de synode deze uitspraak. Desondanks zijn er ook rond dit thema plaatselijke kerken die afwijken van het synodestandpunt. Zij heten homoseksuele stellen welkom aan het Heilig Avondmaal.

De GKv zullen zich tijdens de volgende Generale Synode ook over het onderwerp homoseksualiteit buigen. Vanuit de synode is al aangedrongen om zeer terughoudend te zijn met het toepassen van kerkelijke tucht ten opzichte van praktiserende homo's. Het lijkt een voorschot te zijn op een ruimhartige benadering.

Gender

Ondertussen dienen zich nog meer onderwerpen aan, die vaak niet de synodetafel bereiken. Te denken valt aan het brede onderwerp 'gender'. Hoe moet de kerk staan ten opzichte van gemeenteleden die een ander geslacht ervaren dan hun biologische geslacht? Is er ruimte voor de zogeheten transitie naar een ander geslacht? Het heeft er veel van weg dat kerken hierover geen uitspraken doen, wellicht omdat het onderwerp nieuwer is dan dat van homoseksualiteit. Een andere oorzaak kan zijn dat de gebrokenheid in het leven van transgenders vaak nog intenser wordt ervaren dan bij mensen met een homoseksuele geaardheid. Daarom is een pastorale houding zo belangrijk. Dat geldt ook voor homoseksualiteit. Maar, de Bijbel kan alleen de doorslag geven hoe we moeten leven.

Evolutie

Een onderwerp van een heel andere aard is de verhouding van schepping en evolutie. Maar ook bij dit thema speelt de manier waarop we de Bijbel lezen een grote rol. Ook rond onderwerpen als ongehuwd samenwonen, echtscheiding en hertrouwen alsmede de invulling van de zondag beïnvloedt de wereld ons. Steeds opnieuw is de vraag: Hoe lezen we de Bijbel en welk gezag heeft het spreken van de Heere over ons? Bij deze vragen willen we in het vervolg stilstaan. Maar, eerst bezien we in het volgend artikel hoe de geschiedenis zich heeft ontwikkeld.

(wordt vervolgd)

Boekennieuws

"Machtige Arm, lijdende Knecht" (uitleg van Jesaja 53), Maarten Luther; uitg. De Banier; 149 blz. € 17,95.

Machtige Arm, lijdende Knecht

Van de reformator Maarten Luther verscheen een niet eerder gepubliceerde uitleg van Jesaja 53, uit het Latijn vertaald door dr. G.A. van den Brink. Een knap stukje werk! Verschillende hoofdpunten uit de theologie van Luther komen erin naar voren. Het is een weergave van academische colleges die hij gaf in 1544, dus kort vóór zijn dood.

Hoewel de afstand tussen kansel en kathedra volgens de vertaler niet groot was, is het geen gemakkelijk leesbaar boek. Wat opvalt in deze uitleg is onder meer Luthers radicaliteit. In scherpe bewoordingen keert hij zich tegen zijn eigen Roomse Kerk en tegen de Joden. Maar ook op een andere manier is hij radicaal. Bijvoorbeeld als het gaat over de verhouding Wet en Evangelie, en de Godheid en mensheid van Christus. Het is verleidelijk om te citeren. Enkele voorbeelden: 'Elk van beide beweringen is waar: waarachtig God, de Arm van de Heere, en toch ook de meest ellendige Knecht... Christus is de allerhoogste God en de allerlaagste Knecht'. Op een gegeven moment roept hij uit: 'In U is een volheid van genade. Hoe kan het dan dat Uw ongerechtigheden U bedelven, o Christus?'

Luther is van mening dat de profeet Jesaja nog meer in het lijden van Christus heeft gezien dan de evangelisten. 'De profeet verwondert zich over het onuitsprekelijke plan van God, dat Hij

Hem heeft laten vermorzelen, tot de allerlaagste van de mensen, en dat omwille van onze zonden'. Ondanks het feit dat Luther zeer ruim spreekt over de verzoening, benadrukt hij de noodzaak van de ondervindelijke kennis van het lijden van Christus. 'Het echte geloof is niet alleen een bespiegelend zien, maar een ondervindelijk zien, waardoor iemand in beweging wordt gezet'. Hij noemt het geloof ook 'beslist Zijn geschenk, waardoor wij deze weldaad met ons gehele hart omhelzen'. Jammer genoeg legt Van den Brink hem in zijn uitgebreide inleiding nota bene zelfs de algemene verzoening in de mond! Ten slotte nog dit citaat: 'Laten we het verwachten van de Heilige Geest. Die vertelt, verklaart en licht hier toe dat Hij Degene is die kracht zal geven en krachtdadig zal zijn, zodat wij geloven'.

A. Jobse, Dordrecht

"Vast en vluchtig. Kerkrecht in de traditie van Emden 1571", Klaas-Willem de Jong en Leon van den Broeke (red.); uitg. Summum, Kampen; 281 blz., € 49,99.

Vast en vluchtig. Kerkrecht in de traditie van Emden 1571

Toen de Heere door Zijn genade in Europa een reformatie gaf, lag er een immense opdracht. Delen van de geloofsleer moesten opnieuw, en nu naar de Schrift, worden verwoord. Het kerkelijke leven - de liturgie, het kerkrecht - vroeg eveneens om Bijbelse doordenking. Niet voor niets had Luther de pauselijke wetboeken verbrand. Christus voert heerschappij in de kerk en niet de paus. Christus vergadert Zijn Kerk rondom de verkondiging van Zijn Woord en niet rondom een stelsel van bisschoppen.

De Dordtse Kerkorde is een markeringspunt in de vorming van het kerkrecht. Belangrijk in deze ontwikkeling was de Synode van Emden 1571, de eerste synode van de kerken in de Nederlanden. In een informatieve bundel opstellen over deze synode komen diverse kernzaken van het gereformeerde kerkrecht helder aan het licht.

Leerzaam is hoe de Synode van Emden de kerkordelijke bepalingen begon: Geen kerk mag heerschappij voeren over een andere kerk. Het accent ligt op de plaatselijke gemeente, als openbaring van het lichaam van Christus. Tegelijkertijd verbinden gemeenten zich vrijwillig aan elkaar en vormen zo een kerkverband. Daarmee komen er ook bovenplaatselijke kerkelijke vergaderingen (classis, Particuliere en Generale Synode). Synodale afspraken zijn daarom niet vrijblijvend. Dit spreekt voor zichzelf. Minder natuurlijk is de

invloed van de overheid op de kerk, een invloed die gestaag groeide en die tijdens de Synode van Dordrecht fors was. Voor al deze zaken is in de bundel aandacht. Een meerwaarde in deze uitgave is dat er ook aandacht is voor het vroomheids-element in de kerkorde. Kerkrechtelijke bepalingen lijken dor en juridisch, maar ze hebben een geestelijke achtergrond. Andere opstellen gaan over de classis en de kerkvisitatie. Ook daar gaat het over de verhouding tussen de plaatselijke gemeente en het kerkverband. Ingrijpend is de constatering dat gereformeerd vrijgemaakte kerkenraden in hoge mate verlegen zijn met de toepassing van de kerkelijke tucht. Een waarschuwing, want dan holt een kerk van binnenuit uit! De wat prijzige bundel opstellen laat zien dat er veel te leren valt van de geschiedenis, ook in kerkrechtelijk opzicht.

ds. J.M.D. de Heer, Middelburg

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepbaar

kandidaat M.G. van Middendorp
te Barneveld (beroepbaar m.i.v. 20 juni);
kandidaat M. Boersma
te Giessenburg (beroepbaar m.i.v. 20 juni).

Beroepen

te Corsica (South Dakota, VS), Grand
Rapids-Covell Avenue, Kalamazoo

(Michigan, VS), Lethbridge (Alberta,
Canada), Markham (Ontario, Canada),
Sheboygan (Wisconsin, VS), Sioux Falls
(VS) en Sunnyside (Washington, VS),
kandidaat J.R. Slingerland
te Grand Rapids (Michigan, VS).

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

blz. 139: het nieuwe e-mailadres

van de scribe van Barneveld-Zuid is:
scribe@gergembz.nl

blz. 150: Het e-mailadres dat genoemd
staat bij 'regeling predikbeurten' in Brakel,
diaconiegergembrakel@kliksafe.nl, moet
worden genoteerd bij: 'scribe diaconie'.
Het mailadres dat behoort bij 'regeling
predikbeurten' moet zijn: deboefvan-
driel@kliksafe.nl. Het bij 'scribe diaconie'
'vermelde mailadres (marisatterorchids@
gmail.com) kan vervallen.

blz. 253: de scribe van de gemeente
Opperdoes, J.H.J. Hotting, is verhuisd naar
Langeweg 31, 1774 AJ Slootdorp
(tel.nr. ongewijzigd).

Berichten

THEMA-AVOND STICHTING GEREFORMEERD ERFGOED

Op dinsdag 28 juni organiseert de Stichting Gereformeerd Erfgoed in de Cunera-kerk te Rhenen een thema-avond over 'De heilsleer bij Van Mastricht'. Deze avond is een vervolg op het symposium dat in 2018 gehouden werd ter gelegenheid van de verschijning van het eerste deel van "Theoretisch-praktische godgeleerdheid". Inmiddels is de vertaling van dit zesdelige werk voltooid. De laatste twee delen zijn onlangs verschenen.

Ds. A. Schultink opent de avond om 19.30 uur. Ds. J.M.D. de Heer houdt een lezing over 'De verwerving van het heil', ds. A. Schot spreekt over 'De toepassing van het heil'. Ds. D. Heemskerk sluit om 21.30 uur de avond af. Organist is Adrie van Manen. De volledige serie van "Theoretisch-praktische godgeleerdheid" is op de avond verkrijgbaar voor € 195,-

ZOMERCONFERENTIE VOOR STUDERENDEN

Ga je studeren? Welkom op de zomerconferentie op vrijdag 23 en zaterdag 24 september en maak kennis met je medestudenten. Het thema van de conferentie is: 'Godsbeeld en mensbeeld'. Ds. W.J. Karels spreekt vrijdagavond, Sarina Brons-van der Wekken zaterdagmorgen. Plaats: Hoornbeek College, Gouda (Noordelijk Halfrond 10). Tijden: vrijdag maaltijd 17.30 uur, lezing 19.15 uur (overnachtingsmogelijkheid

in Hoornbeek - luchtbed/slaapzak meenemen); zaterdag lezing 9.45 uur. Kosten: € 5,- per dagdeel (incl. maaltijd), € 3,50 per dagdeel (excl. maaltijd); betaalverzoek volgt per e-mail in de week voorafgaande aan de conferentie. Meer informatie op www.werkgroepstudenten.nl waar je je ook kunt aanmelden (verplicht). Voor de eerstejaars studenten is er tijdens de maaltijd op vrijdagavond een introductiemoment.

Werkgroep voor studenten

JONGERENAVOND MIDDELHARNIS

Op zaterdag 2 juli (19.30 uur) wordt een regionale jongerenavond gehouden in de Sionkerk te Middelharnis. Ds. G.J. van Aalst houdt een lezing over 'Gedoopt zijn, wat betekent dat?' Jongeren en belangstellenden hartelijk welkom.

HJK12 ZINGT VOOR JBGG

In september start het HJK12 met de repetities voor zes zangavonden ten bate van de JBGG. Welkom vanaf 15 jaar. Opgeven via www.hollandsjongerenkoor.nl

WANDELINGEN MIDDELBURG

In Middelburg worden kerkhistorische wandeling gehouden met herinneringen aan Smijtegelt op de dinsdagen 5, 12 en 26 juli, 2, 9, 23 en 30 augustus. Start voor het oude Stadhuis op de Markt; opbrengst collecte is voor Vrienden van Heidelberg en Dordrecht (www.svvhed.org) Er zijn ook wandelingen rond het thema 'Joden

in Middelburg' op de dinsdagen 19 juli en 16 augustus. Start hoek Nieuwepoortstraat/Korendijk; opbrengst collecte is voor Woordverkondiging onder Joden (www.dep-israel.nl) Alle wandelingen beginnen om 14.00 uur. Aanmelden bij P.C. Beeke, p.c.beeke@kliksafe.nl tel. 0118-633828.

ZANGAVONDEN

Alblasserdam - Kerk Geref. Gemeente, zat. 2 juli, 19.30 uur, psalmzangavond met als thema 'De twaalf artikelen des geloofs'; Jan Rozendaal, orgel, leiding ds. C. Sonneveld; collecte t.b.v. Oekraïne.

Dordrecht - Grote Kerk, zat. 25 juni, 19.30 uur, koorconcert voor deputaatschap Israël, met Sionskoor o.l.v. Peter Wildeman en mannenkoor Alblasserdam o.l.v. Jan Rozendaal (entree € 10,-, kinderen € 5,-, gezinskaart € 30,-).

Enkhuizen - Ontmoetingskerk (Klopperstraat), vr. 24 juni, 19.30 uur, psalmzangavond met kinder- en volwassenkoor, leiding ds. G. Heijkamp.

Geldermalsen - Centrumkerk (Kerkstraat), zat. 2 juli, 19.30 uur, meisjeskoor Maria o.l.v. Marien Stouten en kinderkoor De kleine lofstem o.l.v. Jolanda van Dam; collecte t.b.v. evangelisatiewerk Geref. Gemeenten.

Middelburg - Koorkerk, zat. 2 juli, 19.30 uur, zangavond m.m.v. Walchers jongerenkoor en kinderkoor Jong Asaf; opbrengst t.b.v. JBGG; kaarten reserveren via www.peterwildeman.nl

Kerkdiensten

Voor alle in dit nummer genoemde
toekomstige data geldt:
INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

ZONDAG 26 JUNI 2022

Aagtekerke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalst 9.30 en 14.30 uur kand. M.G. van Middendorp; Alblisserdam 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Alphen aan den Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. C. van Krimpen; Amersfoort 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Visscher; Arnhem 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuizen 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Bodegraven 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. P.J. de Raaf; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Burgh-Haamstede 10.00 uur (H.A.) ds. J. de Kok en 18.30 uur ds. M. Karens; Capelle aan den IJssel-Middelwatering 15.00 uur ds. W.A. Zondag; Capelle aan den IJssel-West 10.00 en 16.00 uur ds. A. Schot; Delft 15.00 uur ds. H. Brons; Den Haag-Scheveningen 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Den Helder 18.00 uur ds. P. Mulder; Deventer 10.00 en 18.00 uur stud. J. Janse; Dinteloord 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Doetinchem 18.30 uur (H.D.) ds. R.A.M. Visser; Dordrecht 10.00 en 16.45 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 19.00 uur ds. A. Verschuure; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Eindhoven 10.00 en 15.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Elspeek 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 15.30 uur ds. F. Mulder; Enkhuizen 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Enter 9.30 uur ds. P.D. den Haan en 14.30 uur ds. S.W. Janse; Ermelo 9.30 uur ds. A.A. Brugge en 14.30 uur ds. K. Boeder; Genemuiden 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Goudswaard 10.00 en 16.00 uur stud. J.C. Kriekaart; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; 's-Gravenzande 9.30 uur ds. G. Clements en 19.00 uur ds. M. Joosse; Hardinxveld-Giessendam (tijd. loc.: Herv. Oude kerk, Peulenstraat 234) 12.00 uur ds. W.A. Zondag en 20.00 uur stud. A.E. Brijder; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur ds. G. Pater; Hoedekenskerke 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. D. de Wit; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. W. Harinck; Kamperland 15.30 uur ds. C.J. Meeuse; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. C.A. van Dieren; Kesteren 12.30 en 18.00 uur ds. G. Beens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kortgene 18.30 uur ds. J.B. Zippro; Krabbendijke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. P.C. Vlot; Krimpen aan den IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburg; Leerdam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Leiderdorp 10.00 uur ds. P. Mulder; Lelystad 17.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 9.30 en 15.30 uur ds. B.J. van Boven; Meeuwen 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; Meliskerke 9.30

en 19.00 uur ds. E. Bakker en 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Melissant 10.00 uur ds. J.J. Tanis en 18.00 uur ds. B. Labee; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. C.J. Meeuse en 16.00 uur ds. M. Blok; Mijdrecht 15.30 uur ds. J. Beens; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. H. Brons; Naaldwijk 9.30 uur ds. H.A. van Zetten en 16.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Nieuworp 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok en 14.00 uur ds. M. Karens; Nieuwe-Tonge 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. G. Pater; Nieuwer Ter Aa 19.00 uur ds. W. Visscher; Nieuwerkerk 14.00 uur ds. G.J. Baan; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. K. Boeder; Nisse 14.30 uur ds. S. Maljaars; Ooltgensplaat 18.00 uur ds. C. Harinck; Oostburg 10.00 en 15.00 uur stud. J.M. Evers; Oosterend (Texel) 10.00 en 16.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. L. Blok; Oostkapelle 9.30 uur ds. M. Karens en 16.00 uur (belijdenisdienst) ds. J. de Kok; Oostvoorne 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Opheusden 9.30 en 15.30 uur ds. W. Mouw; Opperdoes 15.30 uur ds. P. Mulder; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ouddorp 18.30 uur kand. M. Boersma; Oude-Tonge 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Oudemirdum 9.30 en 14.30 uur ds. W.J. Karels; Poederloijen 18.30 uur ds. W. Silfhout; Poortugaal 9.30 en 16.00 uur kand. M. Boersma; Puttershoek 10.00 uur (H.D.) ds. B. Labee en 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.00 uur ds. J.W. Verweij; Rijssen-Noord 18.30 uur ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Alexanderpolder 9.30 en 14.30 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-Centrum 19.00 uur stud. J.J. Hoogerbrug; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J. Beens; Sint Philipsland 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Soest 9.30 en 16.00 uur stud. A.E. Brijder; Spijkenisse 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Sprang-Capelle 9.30 uur ds. G. Beens en 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. S.W. Janse en 14.30 uur ds. G. van Manen; Tholen 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. J. Schipper; Vlaardingen 15.00 uur ds. B. Labee; Vlissingen 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Waarde 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. L. van der Kuijl; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Wierden 14.00 en 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Woerden 10.00 en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Wolphaartsdijk 18.00 uur stud. J.M. Evers; Zeist 19.00 uur ds. G.J. Baan; Zoetermeer 16.00 uur ds. H.A. van Zetten; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. F. Mulder.

DINSDAG 28 JUNI 2022

Drachten 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Meeuwen

19.30 uur ds. J.W. Verweij; Middelburg-Zuid 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. F. Mulder; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Laar; Stolwijk 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Uddel 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. van Manen; Werkendam 14.00 uur (huw.bev.) ds. H.J. Agteresch.

WOENSDAG 29 JUNI 2022

Berkenwoude 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Borssele 19.00 uur (afscheidsdienst) ds. D. de Wit; Dordrecht 19.45 uur ds. W.A. Zondag; 's-Gravenpolder 14.30 uur (huw.bev.) ds. S. Maljaars; Hendrik-Ido-Ambacht 14.30 uur (huw.bev.) ds. M.H. Schot; Leerdam 19.30 uur ds. M. Blok; Marknesse 19.30 uur ds. K. Boeder; Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Poortvliet 19.30 uur ds. A. Schot; Puttershoek 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Uddel 14.00 uur (bevestigingsdienst) ds. G. van Manen en 19.00 uur (intrededienst) ds. C.A. van Dieren; Vlaardingen 19.30 uur (voor de zending) ds. H.J. Agteresch; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Zwijndrecht 19.30 uur (voor de GBS) ds. C. Sonneveld; Zwolle 19.30 uur ds. W.J. Karels.

DONDERDAG 30 JUNI 2022

Bodegraven 14.15 uur (huw.bev.) ds. W.A. Zondag; Capelle aan den IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. A. Verschuure; Ede 14.00 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Hoedekenskerke 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. E.J. Boudewijn; Kootwijkbroek 14.00 (huw.bev.) en 19.30 uur (H.D.) ds. G. Beens; Melissant 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Mijdrecht 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Naaldwijk 19.45 uur ds. P.C. Vlot; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Oostvoorne 19.30 uur ds. P. Mulder; Opperdoes 19.30 uur ds. K. Boeder; Rijssen-Zuid 14.15 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. A. Schot; Scherpenisse 14.30 uur (huw.bev.) ds. M. Blok; Scherpenzeel 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. Beens; Waardenburg 19.30 uur ds. C. van Krimpen.

VRIJDAG 1 JULI 2022

De Valk-Wekeroom 15.00 uur (huw.bev.) ds. B.J. van Boven; Genemuiden 14.15 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Rijssen-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. S.W. Janse; Scherpenzeel 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. Beens; Veenendaal 15.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 JUNI 2022

Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.30 uur (bijbeluur) evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Druenen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 uur (bijbeluur) evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. A. van Setten en 16.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Bejaard echtpaar in Boskoop zoekt huishoudelijke hulp voor een dagdeel per week (2,5 á 3 uur).
Voor info: 06 48 92 26 27

De zoektocht naar een bed and breakfast in Rhenen hoeft niet lang te duren. Welkom bij **Bed & Breakfast Knuivers**, de ideale keuze! Kamers met eigen douche, vast wastafel en wc.
Kamer 1 € 85,- 2 pp.
Kamer 2 € 95,- 2 pp.
Ribeslaan 4, 3911 ZW Rhenen
Tel.: 06-19856085 Info@knuivers.com

Magnesium Complex van Neolife voor:
* een goede nachtrust
* normale functies van spieren en zenuwstelsel
* vermindering van vermoeidheid
Juni-aanbieding Komme 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl

Ben jij sociaal en houd je van een uitdaging? Kom dan werken in de horecabediening bij Zorgboerderij De Leidsche Hoeven! Wij zijn een trouwlocatie en verzorgen o.a. familiebijeenkomsten, faciliteren vergaderingen en beschikken over een gezellige lunchroom en terras in de vrije natuur. Heb je interesse? Stuur dan een mail naar horeca@leidschehoeven.nl

Mooie tussenwoning **te huur in Nunspeet**, 5 pers. Beschikbaar vanaf 16 juli t/m 5 aug. Voor info bel: 0636272515

Kom werken bij Fiscount Loonservice!

Wij zoeken

- + Junior salarisadministrateur
- + Ervaren salarisadministrateur/-adviseur

Meer informatie op
fiscountloonservice.nl/werken-bij

Nu in de boekhandel:
UITZICHT IN ZWARE TIJDEN,
actueel prekenboek i.v.m. de oorlog in Oekraïne, www.ramshoorn.nl

Gezocht: woonruimte/kamer voor studente m.i.v. sept. 2022 in de buurt van Enschede e.o. Tel. 06-53381956
Mail: joannevanderwende@gmail.com

Welkom op de gezellige **zomerfair** op Zorgboerderij **Groot Middendorp**.
D.V. Zaterdag 2 juli 10.00-15.00
Wesselseweg 149, Kootwijkerbroek

Te huur: NIEUW chalet op ruime kavel aan rand van net en rustig park in ELSPEET. Voor zomervakantie of naseizoen. Prachtig uitzicht! Bos en heide op loopafstand. Verhuur uitsluitend aan 2 volw.
Info: mail boschalet@klikSAFE.nl

Vakantieappartement/b&b Twente: monumentale boerderij in buitengebied tussen Rijssen en Markelo. Compleet ingerichte keuken met kookgelegenheid. Veel wandel- en fietsgelegenheid.
2 tot 4 personen. Tel. 0613369919
www.eenmooieplek.nl

GEVRAAGD OP M.B.S. BAS ANNE
Schoolverlater, Leerlingmatroos, Matroos of Stuurman
Ma. t/m vr. -- Kost en inwoningsvrij
Voor info: 0630237853

Geliefde samenzang

v.a. € 9,99 p/m

- ruime keuze met meer dan 4.000 albums
- muziek én vertellingen
- altijd en overal luisteren
- ook offline gebruiken

Google play
Download on the App Store
SONOS
WWW.FAMILYSTREAM.COM

JOH.DEHEER
toetsen en meer, sinds 1898

UW ORGEL- ÉN PIANO SPECIALIST

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

Bij ons is verschenen een uniek boek:

Ds. J. de Kok: BREED OF SMAL

Gedachten bij een wereldberoemde afbeelding (brede en smalle weg)

Ook verkrijgbaar in uw boekhandel!

Drukkerij & Boekhandel Van Velzen

Zuidweg 19 - Krabbendijke
Tel. 0113 - 501402 / 506173

www.velzenbv.nl - ljmeeuwsen@velzenbv.nl

BROUWER
PSYCHOLOGEN

Psychologische hulp voor kinderen en volwassenen

Brouwer Psychologen geeft hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen bij psychische klachten en in moeilijke situaties. Dat doen we vanuit onze christelijke identiteit, al ruim 30 jaar. Wij bieden o.a.:

- behandeling en begeleiding
- psychologisch onderzoek

Dit doen we ook voor mensen met een verstandelijke beperking.

Kijk op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel **0180 - 426955**

Ridderkerk, Barneveld, Geldermalsen en Apeldoorn (nieuw)

Nodig ervaren spreker uit van Spaanse Evangelische Zending (SEZ).

Ook via kerktelefoon/livestream.
06-27269502 - voorlichting@sez.st -
www.sez.st

Wegens annulering is onze **6 persoons chalet in Aagtekerke** nog met KORTING te huur in de weken 27, 28, 34 en 39. Kijk op www.chaletdezonnwijzer.nl of bel 06-81973703.

CAMPING EN CHALETPARK

"DE VERBORGEN HOEK"

Kom kamperen in FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT bij de FRIESE MEREN
www.deverborgenhoek.nl 0514-602065

Kom help

*De oorlog gaat door,
onze hulpverlening ook*

Hulp blijft nodig

www.komoverenhelp.nl/oorlog

scan de QR-code

**Doe het ondenkbare,
doorbreek het geheim.**

Individuele en/of groepstherapie
bij seksueel misbruik, fysiek
of emotioneel geweld.

Luister ook eens de podcast via onze site.

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl

| www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

Solliciteren kan tot en met 11 juli

Word jij de nieuwe eindredacteur

van Daniël? (0,6 - 1,0 fte)

De huidige eindredacteur vertrekt en daarom zoeken we jou.

Als eindredacteur van *Daniël* ben jij de spil in het redactieproces van het blad. Je hebt nauw contact met alle redactieleden en weet hen te motiveren. Natuurlijk ben je ook graag zelf met teksten en taal bezig. Daarmee kun jij jongeren aanspreken in hun leefwereld.

Interesse gewekt?
jbgg.nl/vacature

jeugd bond
Gereformeerde Gemeenten

verbindt jongeren

Laatste preken van JC Philpot dl 1-4 à €10,-.
700 pag. Preken van John Kershaw €25,-.
Alle 20 boeken, 3000pag. €140,-.
Luisterpreken: hetbraambos.nl 078-6933783

Vakantie Oostenrijk. Te huur: luxe chalet en appartementen, 2-9 pers., in omg. Saalbach-Hinterglemm /Zell am See.
Info: 0180-318720 en 06-53114531
www.vakantieindebergen.nl

Jouw bruidsjurk...
-Uniek -Maatwerk -Betaalbaar

 www.atelier-joline.nl
Reeuwijk

begrafenisverzorging

Wij verzorgen alleen begrafenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar en beschikbaar.

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse T 038 33 323 83

Regio Rijssen, Enter, Wierden

Jan Kamp T 0548 540 053

Anja van den Belt - van den Dijk, Contactpersoon /verzorgdame

Regio Veluwe en omliggende gebieden

Johan van Lagen, Benny Vos & Mark Vos T 0577 401 689

Vertrouwd verzorgd

www.begrafenisverzorgingvos.nl

Webinar

Weten of werken in de ouderenzorg bij Elim ook iets voor jou is?

Meld je dan aan voor onze webinar "ElimLive" op **dinsdag 28 juni** van **20.00-21.00 uur**.

Tijdens ElimLive gaan we in gesprek met medewerkers. Hoe is het om bij Elim te werken? Of je nu gediplomeerd bent, nog opleiding nodig hebt of twijfelt om weer aan de slag te gaan: ElimLive biedt een unieke kans om je te laten informeren!

Elim
ZORGGROEP SIRJON

Interesse? Meld je aan op elim-barneveld.nl/elimlive of scan de QR-code.

Dankzij uw gift maakte Kofi kennis met de hoop die onze oudvaders hadden

Een aantal jaar geleden is Kofi vertrokken uit het kleine dorp waar hij geboren is. Hij had het voorrecht dat hij Landbouwkunde kon gaan studeren. En nu is hij terug. Om met zijn kennis de mensen in het dorp te helpen een duurzame toekomst op te bouwen. En hij heeft nog iets meegenomen. Hoop. Niet alleen op groene landerijen, maar op de toekomst die is weggelegd voor allen die Hem vrezen.

Met uw gift kunnen we nog meer Bijbelse lectuur vertalen en drukken voor mensen zoals Kofi. U helpt toch mee?

Ga voor meer informatie naar onze website digitalelectuur.bbministry.com of maak uw gift over naar IBAN NL28 RABO 0364 0341 49. Of doneer direct via de QR-code.

Bible and Book Ministry is onderdeel van Deputaatschap Bijbelverspreiding en is een samenwerking met de deputaatschappen Bijzondere Noden, Israël, Zending en Evangelisatie.

Schrijf in uw agenda:

D.V. DINSDAG 28 JUNI
19.30-21.30 UUR, KERKPLEIN 1 TE RHENEN

STICHTING
GEREFORMEERD
ERFGOED

DE HEILSLEER

BIJ VAN MASTRICHT

voor jong en oud

Op D.V. dinsdag 28 juni organiseert Stichting Gereformeerd Erfgoed een thema-avond over 'De heilsleer bij Van Maastricht' in de Cunerakerk te Rhenen.

Sprekers op deze avond zijn:
ds. D. Heemsker, ds. J.M.D. de Heer,
ds. A. Schot en ds. A. Schultink.

Jong en oud is van harte welkom!

Kijk voor meer informatie en het programma van deze avond op gereformeerderfgoed.nl.

LAST MINUTE! In natuur gelegen vak.won.
4 pers. € 495,- Barneveld, 0342-424401

Vakantiehuisje 2 pers. landelijk en rustig
gelegen tussen NUNSPEET/ELBURG!
Nog vrij week 29-34-35. Info: 06-21495707

Onze directeur gaat na jaren trouwe dienst met pensioen. Daarom is er op de ds. C. de Ridderschool in Nunspeet per 1 januari 2023 ruimte voor een gedreven en verbindende

directeur (-bestuurder)

die samen met de teamleiders, leerkrachten en onderwijsassistenten wil werken aan Bijbelgetrouw en kwalitatief goed onderwijs voor onze 260 leerlingen.

Meer informatie over onze school, het profiel en de procedure is te vinden op onze website

www.ridderschool.nl

Wil je meer weten over deze mooie functie?

Neem contact op met de directeur van de school, de heer Jaap den Hertog (06-28088108), of met de heer Johan van Panhuis (06-40849289).

Een kennismakingsbezoek wordt op prijs gesteld.

We zien je sollicitatiebrief met veel belangstelling tegemoet.
Je kunt deze tot uiterlijk 1 juli toesturen naar de secretaris,
de heer Henrik Westerink (h.westerink@ggscholennunspeet.nl)

 begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begrafenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

☎ 010 - 460 05 09

✉ info@tdenh.nl

🌐 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Te huur: een vrijstaande woning aan de rand van Arnhem. Fijne tuin en binnen de ruimte. Vrij van 30-07 t/m 19-08. Bij interesse bel: 0628128271

 DINANT VAN DIJK
begrafenisverzorging

de
laatste
zorg

Respectvolle en
persoonlijke aandacht

Verzorgt begrafenissen waar u wenst.
Genemuiden - IJsselmuideren - Kampen -
Zwolle - Urk - Staphorst en omgeving

T: 038-337 61 29

M: 06-24 80 09 17

www.delaatstezorg.nl

Burg, ten Veldestraat 22

8281 ZS Genemuiden

info@delaatstezorg.nl

dag en nacht bereikbaar - geen crematie

Eenzaam, beperking, eenverdiener, rouw
of armoede? Stichting kleinsteun.nl
luistert en steunt! 06-34180256
jong en oud (bel)maatjes & lotgenoten

MOOIE COLLECTIE ORGELS
VAN DIVERSE MERKEN
RUIME ERVARING IN
ZAAL- EN KERKORGELS

VERTROUWDE
KLANKEN...

Stolk Orgels

NIEUWERKERK AAN DEN IJSEL

VRIJHEIDSLAAN 55
2912 EA NIEUWERKERK A/D IJSEL

KRABBENDIJK

OOSTPOLDERWEG 1S
4413 NN KRABBENDIJK

TEL. 0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

Zoekt u een mediator
of
organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl

www.bvisserconsultancy.nl

Are you a teacher? Do you feel called to use your God-given talents in helping the Norwich NRC congregation (GG) to educate the next generation of children and youth?

Rehoboth Christian School is a Kindergarten through grade 12 school located in Norwich, Ontario, Canada. Teaching opportunities vary across a number of grade levels and subject areas. See www.rcsnorwich.com for more specific information.

Questions? Contact the Interim Director, Mr. Andy Stubbe, at director@rcsnorwich.com, or at 001-1-519-536-1601. Cover letters and resumes can be emailed to hr@rcsnorwich.com.

www.scheurfotokaarten.nl

Luxe fotokaarten voor elke gelegenheid. Een scherpe prijs voor de verkoping op uw eigen vereniging en/of goede doel. 0317-616735 / 06-51564461

MARIAN HOEDEN Kootwijkerbroek
OPRUIMING ZOMERSEIZOEN vanaf
25 juni: **20% korting** op alle hoeden.

T.h. ruime **vakantiewoning** in natuurlijke
omgeving Veenendaal, (3 sl.k.).
Voor inl.: 0612448849

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

Bent u ook op zoek naar mooie
raambekleding? Wij komen vrijblijvend
bij u thuis adviseren! We nemen naast
veel kleur en stofstalen ook jarenlange
ervaring mee. Bel Jan op 06-36294314
of kijk op wiltraamdecoratie.nl

Verkeerstheorie Van Wijngaarden

ONLINE LEREN + OEFENEXAMENS VOOR CBR AUTO THEORIE EXAMEN

Begrafenisonderneming
Treur

Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89
info@begrafenisondernemingtreur.nl
www.begrafenisondernemingtreur.nl

VAN STAVEREN
Begrafenisverzorging
Met aandacht, zorg en respect
Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegrafenisverzorging.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar
WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

De specialist in het milieubewust
isoleren van uw woning

**PROFIJT
ISOLATIE**

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

Profiteer nu!! landelijke subsidie www.profijtisolatie.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Perengaard 65, 3264 PB Nieuw-Beijerland
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening,
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,47 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.

EEN LIED IN DE HERBERG

DE ZIEKE MAN IN DE GELAGKAMER
JAMMERDE NOG STEEDS

'Moeder, mag ik...,' zei Hendrik. 'Goed dan,' zei moeder. Hendrik glipte tussen de mannen door. Hij ging vlak bij de zieke staan en heel langzaam en duidelijk zei hij:

*HEER, door goedheid aangedreven,
Zijt Gij mild in 't schuldvergeven;
Wie U aanroept in den nood,
Vindt Uw gunst oneindig groot.
HEER, neem mijn gebed ter ore,
Wil naar mijne smeking horen;
Merk, naar Uw goedgunstigheid,
Op de stem van mijn gebeden.*

Het was even heel stil in de gelagkamer. Maar toen ging de deur met een zwaai open. 'Waar is de patiënt?' klonk de zware stem van de dokter. Hij zette zijn grote leren tas op een tafeltje.

'Hier, dokter,' wees vrouw Veermans.

'Zo, zo,' zei de dokter. Hij streek eens langs zijn zwarte punt-snor. 'Zo, zo... Hoe gaat het, meneer?' Hij voelde meteen de pols van de man.

'Wij gaan weg. Dan kan de dokter meneer onderzoeken,' zei vrouw Veermans. Ze nam Hendrik mee naar de keuken. De andere bezoekers liepen naar hun plaats terug.

'Vrouw Veermans...!' riep de dokter even later. Moeder haastte zich naar hem toe.

'Er is op het moment geen reden voor bezorgdheid. U moet meneer wel naar een ander vertrek brengen,' raadde de dokter aan. 'Ik schrijf medicijnen voor. Misschien kan iemand meegaan om ze op te halen.'

'Ik ga wel mee,' zei Klaas Veldhoven. Hij wilde graag even naar buiten. Het was hem binnen te benauwd. Samen met de dokter liep hij naar het doktershuis.

'Neem daar maar plaats.' De dokter wees hem een bankje in de gang. 'Dan maak ik ondertussen de medicijnen klaar.' Stil zat Klaas te wachten. De stem van Hendrik klonk nog steeds in zijn oren.

'Hier heb ik de medicijnen.' De dokter kwam de gang in. 'Ik kom over een uur nog even langs.'

VERVOLGVERHAAL | GEESJE VOGELAAR-VAN MOURIK - uitg. Gebr. Koster

08

Gij zult Mijn
getuigen zijn!

Soms krijg je een opdracht.
Bijvoorbeeld op school of thuis.
De discipelen krijgen van Christus
ook een opdracht. Vlak voor Zijn
hemelvaart.

De Heere zegt dat ze aan alle volken op deze wereld Zijn Naam moeten bekendmaken. Wat een boodschap moet dit voor de discipelen geweest zijn! Ze moeten erop uit: 'Gij zult Mijn getuigen zijn!' Naar Klein-Azië, Griekenland, Rome, Spanje en Noord-Afrika. Ze waren maar gewone vissersmannen. Ze moesten hun vrouw en kinderen achterlaten. Maar ze mogen gaan als volgelingen van Christus, om anderen te onderwijzen. Om een levende getuige te zijn dat Christus is gestorven, maar wat meer is... Hij is ook opgestaan!

Deze opdracht gold niet alleen voor de discipelen. Deze opdracht komt ook tot jou. Ben jij al een levende getuige van Hem? Praat jij met je familie, met andere kinderen of andere mensen over de Heere? Dat zit niet in grote woorden. Je hoeft hiervoor geen ervaren dominee te zijn. Dat waren de discipelen ook niet. Ze waren maar eenvoudige mensen. Maar ze mochten anderen onderwijzen: over Wie de Heere wil zijn en wat het krachtige werk in het hart is van Zijn Heilige Geest.

Bid of de Heere dit werk in je hart en deze vrijmoedigheid en openheid aan jou wil geven. Je kunt hierover namelijk ook met een vriendje of vriendinnetje praten. Misschien voelt dit wel heel vroom. Of durf je het eigenlijk helemaal niet. Denk jij dat de discipelen er niet tegen opgezien hebben om Zijn getuigen te zijn? Dat kan niet anders. Maar ze mochten uitgaan in Zijn kracht. Omdat Hij gezegd heeft: 'Mij is gegeven alle macht, in hemel en op aarde' (Matth. 28:18). Daarom kan en wil Hij ook jou de woorden geven. Mag je zo al een levende getuige van de Heere Jezus zijn? Een jonge volgeling van Christus? Dit getuigenis begint met je daden. Waar getuigen die - zonder woorden - van?

Leestip: Mattheüs 28:16-20.

A. JANSE-PIETERMAN, RIJSEN

Ds. Labeë over:

Onderhandelingen en afhandelingen

Wat wil men eigenlijk zeggen met de uitdrukkingen rond 'onderhandelingen' en 'afhandelingen' in het genadeleven? Mogen we spreken over de 'Meerdere van Jozef'?

Handelingen

Van verschillende kanten zijn er vragen gekomen over de uitdrukkingen 'onderhandelingen' en 'afhandelingen' in het genadeleven. Wat wil men met die termen toch aanduiden? Voorop stellen we dat beide termen niet in de Heilige Schrift, onze Belijdenisgeschriften of Kanttekeningen te vinden zijn. Mensen hebben vanouds deze uitdrukkingen gebezigd en het zijn enigszins gangbare termen geworden. Belangrijk is wel dat ze op Bijbelse wijze worden ingevuld.

In 'De Saambinder' die op 28 november 1957 verscheen, schreef ds. W.C. Lamain (1904-1984) onderwijzend over beide termen: 'En nu kan een ziel wel eens opgewekt, wel eens verlevendigd, wel eens bemoedigd worden, worstelingen hebben met de Heere, schreeuwen om uit de banden verlost te worden. Soms denken en hopen, dat de verlossing nabij is, en toch... dat zij in het eind moet bekennen: er is niets gebeurd; ik ben wel verhuisd, maar toch in dezelfde straat blijven wonen. Er was wel meer roering dan weken tevoren, het was meer aangebonden, maar mijn schuld is niet verzoend, mijn ongerechtigheid niet weggenomen. Het was wel anders dan tevoren, maar toch ben ik niet eens Anderen geworden. Ik sta nog aan mijn eigen kant, ik sta nog voor eigen rekening; ik heb nog geen grond onder mijn voeten. Het was wel onderhandeling, maar geen afhandeling. Hypocrieten helpen zichzelf, maar Gods volk moet wachten tot zij geholpen en gered wordt. Het is een weldaad wanneer ons huis maar ineens stort en wij ontbloot worden tot de fundamenten; van alles maar afgebracht en afgeslagen, om gebouwd te mogen worden op dat vaste fundament der apostelen en profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen'. Eenvoudig gezegd: als de Heere werkt door de Geest van Pinksteren in een zondaarshart, gebeurt er wat. De Geest schenkt Godskennis, zelfkennis en Christus kennis. Er komt een wonderlijke betrekking op God en Zijn Woord. Onbevattelijk rijk als de Heilige Schrift gaat spreken en de geheimen van de zaligheid gaan

schitteren aan een door de wet verbroken en verbrijzelde zondaar. Wat moet het vreugde hebben gegeven toen Ruth, op de grens van Kanaän, mocht uitspreken waar haar hart lag. Er zal verwachting geweest zijn toen ze als een arme weduwe op de akker van Boaz mocht rapen. Groot is de verwondering geweest toen ze genodigd werd aan de tafel van de maaiers. Maar er is een moment gekomen dat ze wachtte op de komst van lossier Boaz die al het hare tot het zijne maakte, en al het zijne tot het hare. Dat laatste is dan de 'afhandeling' na alle voorgaande 'onderhandeling'. De dichter P.L. van de Kastele (1748-1810), de man die betrokken was bij de Psalmbelijming van 1773, dichtte over dat laatste:

Roem, wereld, uw schatten!

Gij kunt niet bevatten,

Hoe rijk ik wel ben.

'k Heb alles verloren,

Maar Jezus verkoren,

Wiens rijkdom ik ken.

Nu ben ik de Zijne.

Zijn goed is het mijne,

Dat maakt mij zo rijk...

Meerdere

Mogen we spreken over de 'Meerdere van Jozef'? Natuurlijk is het waar dat de Zaligmaker van zondaren, de Meerdere is van Jozef en andere zogenaamde typen. Jezus Christus is de Meerdere van ieder mens. Maar terecht wees een lezer erop dat deze uitdrukking door onze 'ouden' zo niet is bedoeld.

We moeten het woordje 'van' weglaten en spreken over de meerdere Jozef!

Hij is de Jozef bij uitnemendheid of de Jozef in volmaaktheid. De inzender stuurde een mooi citaat mee van ds. G.H. Kersten (1882-1948) uit het boek 'Meer dan overwinnaars'. Bij de meditatie over Simson lezen we: 'Dat de overwinnende Immanuel, Die meerdere Simson, ons gedurig Zijn kracht doe ervaren tot vrijmaking uit alle band des doods, opdat wij Zijn Naam mogen eren, en meer en meer in het wonder van vrije genade ons verheugen. Hij kwam om vijanden met God te verzoenen. Als vijanden zullen wij gezaligd worden, maar dan ook om Hem de eer te geven, Die de strijd alleen gestreden heeft. Meer dan Simson is hier'.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labeë of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.

